

17.8.2020

Dnro 2020/044
VH/5472/02.98.00.03/2020
Viite
SMDno-2019-572

Sisäministeriölle

Lausuntopyyntö

Sisäministeriö on pyytänyt lausumaa sisäasioiden rahastoja koskevien säännösten uudistamista koskevasta työryhmän ehdotuksesta.

Lausuma

Verohallinnon Harmaan talouden selvitysyksikkö (myöhemmin ”selvitysyksikkö”) lausuu mietinnöstä harmaan talouden torjunnan näkökulmasta ja ehdottaa, että sisäministeriö harkitsisi

- huomitavaksi 9 §:n 2 momentin tulkinnassa ja perusteluissa, että avustuksen saajan taloudellisten edellytysten ja toiminnan jatkuvuuden edellytysten arvioinnissa otettaisiin huomioon myös avustuksen saajan, tämän vastuuhenkilöiden ja merkittävien omistajien sekä näiden muun yritystoiminnan verohin ja muihin julkisiin maksuihin liittyvien velvollisuuksien hoitaminen,
- laajennettavaksi hallinto- ja tarkastusviranomaiselle suunniteltua tiedonsaantioikeutta (25 §:n 1 mom.) siten, että se kattaisi myös avustuksen saajan vastuuhenkilöt, merkittävät omistajat ja näiden muun yritystoiminnan sekä
- käyttöön otettavaksi hallinto- ja tarkastusviranomaiselle myös selvitysyksikön velvoitteidenhoitoselvityspalvelu edellä todetun tiedonsaantioikeutensa toteuttamisessa.

Perustelut

Avustuksen saajan taloudellisten edellytysten ja toiminnan jatkuvuuden edellytysten arviointi

Mietinnössä (9 §:n 2 mom.) ehdotetaan säädettäväksi, että avustuksen saajalla on oltava riittävät taloudelliset ja muut edellytykset toteuttaa hanke tai toiminta. Avustuksen saajalla on lisäksi oltava edellytykset vastata hankkeella aikaan saadun tai avustetun toiminnan jatkuvuudesta avustuksen myöntämisen päätyttyä, ellei se hankkeen tai toiminnan luonteen vuoksi ole tarpeetonta.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelee parhaillaan hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi. Ehdotuksessa on vastaava säännös avustuksen hakijan ja saajan riittävästä taloudellisista ja muista edellytyksistä toteuttaa hanke sekä hankkeen luonteen sitä edellyttäessä vastata toiminnan jatkuvuudesta myös hankkeen toteuttamisen jälkeen (10 §). Ehdotuksen perusteissa todetaan, että avustuksen myöntämistä harkittaessa otettaisiin huomioon erilaisista julkisista ja yksityisistä rekistereistä saatavat tiedot hakijan maksuhäiriöistä sekä verojen ja lakisääteisten maksujen suorittamisesta. Lähtökohtana harkinnanvaraisia tukia myönnettäessä olisi luonnollisesti se, että avustuksen saaja olisi hoitanut asianmukaisesti velvoitteensa. Avustusta voitaisiin kuitenkin myöntää, jos velvoitteiden laiminlyönti olisi vain vähäinen. Lisäksi avustusta voisi erityisesti syystä myöntää myös silloin, kun laiminlyönti olisi olennainen, mutta velvoitteiden hoitamisesta olisi tehty maksusuunnitelma, jota olisi jo jonkin aikaa noudatettu. Avustuksen myöntäminen olennaisten velvoitteiden laiminlyöntien yhteydessä olisi kuitenkin hyvin poikkeuksellista ja perustuisi aina tapauskohtaiseen arviointiin. Ehdotuksen tiedonsaantioikeutta koskevan pykälän (19 §) perusteluissa todetaan myös, että koska erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten osalta toiminta nojaa vahvasti yrittäjän itsensä sekä yrityksen vastuuhenkilöiden työpanokseen ja luotettavuuteen, velvoitteiden hoitamisen tarkastelua ei tulisi rajata vain yritykseen, vaan sen tulee tarvittaessa kattaa myös yrityksen vastuuhenkilöiden muu ja aiempi yritystoiminta. Ehdotuksen mukaan harkinta kattaisi siis avustuksen hakijan tai saajan tietojen lisäksi ainakin pienten ja keskisuurten yritysten vastuuhenkilöiden ja näiden aiempien yritysten tiedot.

Selvitysyksikkö ehdottaa, että sisäministeriö harkitsisi vastaavanlaisen tulkinnan käyttöönottoa myös mietinnössä ehdotettua avustusta harkittaessa ja valvotaessa. Avustuksen saajien taustojen selvittäminen olisi tarpeen erityisesti silloin, kun pelkästään hakijan tiedoilla ei olisi mahdollista muodostaa riittävää kuvaa luotettavuuden arvioimiseksi. Esimerkiksi tilanteessa, jossa hakijana on vasta perustettu osakeyhtiö tai yrityksen vastuuhenkilöissä on äskettäin tapahtunut huomattavia muutoksia, voisi luotettavuuden arvioimiseksi olla tarpeen selvittää myös sen vastuuhenkilöiden ja omistajien muu tai aikaisempi yritystoiminta. Mikäli toimijan taikka tämän vastuuhenkilön muussa tai aikaisemmassa yritystoiminnassa on toistuvasti tai huomattavassa määrin laiminlyöty julkisia velvoitteita, hakijan ei yleensä voitaisi katsoa täyttävän avustuksen myöntämisen edellytyksiä.

Hallinto- ja tarkastusviranomaisen tiedonsaantioikeus

Mietinnössä ehdotetaan hallinto- ja tarkastusviranomaiselle säädettäväksi tehtäviensä hoitamiseksi tiedonsaantioikeus toiselta viranomaiselta tai julkista tehtävää hoitavalta. Tiedonsaantioikeus koskee ehdotuksen mukaan avustuksen hakijan tai saajan tietoja.

Selvitysyksikkö ehdottaa harkittavaksi, että hallinto- ja tarkastusviranomaiselle säädettäväksi ehdotettu tiedonsaantioikeus laajennettaisiin koskemaan myös avustuksen hakijan tai saajan vastuuhenkilöitä, merkittäviä omistajia ja näiden muuta yritystoimintaa. Pykälän perusteella rekisteröivällä viranomaisella tulisi olla oikeus saada tiedot veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin ja Tullin perimiin maksuihin liittyvien velvollisuuksien hoitamisesta hakijasta ja rekisteriin merkitystä, tämän vastuuhenkilöistä ja merkittävistä omistajista sekä näiden muusta yritystoiminnasta.

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttäminen tiedonhankinnassa

Selvitysyksikön tehtävänä on tuottaa ja jakaa tietoa harmaasta taloudesta sekä sen torjunnasta ([L Harmaan talouden selvitysyksiköstä](#) (1207/2010) 1 §). [Selvitysyksikön tehtävänä](#) on lisäksi tehdä laissa mainittujen viranomaisten pyynnöstä velvoitteidenhoitoselvityksiä organisaatioista ja organisaatiohenkilöistä. Velvoitteidenhoitoselvityksen tarkoituksena on antaa pääasiassa salassa pidettäviin viranomastietoihin perustuva kokonaiskuva selvityksen kohteena olevasta organisaatiosta tai organisaatiohenkilöstä ja tukea sitä pyytävän viranomaisen tehtävää helpottamalla ja tehostamalla tehtävään liittyvää tiedonhankintaa ja samalla tukea harmaan talouden torjuntaa lisäämällä asiaa käsittelevän viranomaisen tietoa siitä, miten organisaatio tai siihen liittyvä organisaatiohenkilö on hoitanut lakisääteiset velvoitteensa.

Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 5 §:n 4 momentin mukaan velvoitteidenhoitoselvityksessä kuvataan organisaation tai organisaatiohenkilön sekä näihin välittömästi tai välillisesti kytkeytyvän organisaation ja organisaatiohenkilön toimintaa ja taloutta sekä veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka tullin perimiin maksuihin liittyvien velvoitteiden hoitamista. Velvoitteidenhoitoselvityksen tarkoituksena on siis antaa sitä pyytäneelle viranomaiselle kokonaiskuva siitä, millaista taloudellista toimintaa kohde harjoittaa ja miten se on hoitanut tästä toiminnastaan aiheutuvat, lakisääteiset, veroihin, lakisääteisiin eläke-, tapaturma- tai työttömyysvakuutusmaksuihin taikka tullin perimiin maksuihin liittyvät rekisteröitymis-, vakuuttamis-, ilmoitus- ja maksuvelvoitteensa. Lisäksi velvoitteidenhoitoselvityksestä selviää mikä on kohteen kyky hoitaa velvoitteensa ja mihin muihin organisaatioihin ja organisaatiohenkilöihin kohde on vastuuaseman tai omistuksen kautta kytkeytynyt.

Velvoitteidenhoitoselvityksen tietosisältö muodostuu pääosin viranomaisrekistereissä olevasta, salassa pidettäväksi määritellystä tiedosta. Velvoitteidenhoitoselvityksen tietosisältö määräytyy Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaan sen perusteella, mikä on selvitystä pyytävän viranomaisen oikeus saada salassa pidettävää tietoa kyseiseen käyttötarkoitukseen. Velvoitteidenhoitoselvitys ei siis laajenna sitä pyytävän viranomaisen tiedonsaantioikeuksia, vaan se laaditaan viranomaiselle muualla laissa määriteltujen tehtävien ja niihin liittyvien tiedonsaantioikeuksien perusteella.

Selvitysyksikkö esittää harkittavaksi sitä, voitaisiinko velvoitteidenhoitoselvitystä käyttää tukemaan myös mietinnössä ehdotettua avustuksen myöntämistä ja valvontaa. Velvoitteidenhoitoselvitys on kustannustehokas ja nopea tapa toteuttaa viranomaisen tiedonsaantioikeuteen liittyvä tietojen hankinta ja se lisää samalla myös viranomaisen tietoisuutta siitä, miten avustuksen hakija tai saaja on hoitanut julkisoikeudelliset velvoitteensa.

Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttäminen mietinnössä kuvatun avustuksen myöntämisessä ja valvonnassa ei edellyttäisi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain muuttamista, sillä ehdotuksen 1 §:n 3 momentissa todetaan, että avustukseen sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään, jollei jäljempänä toisin säädetä. Velvoitteidenhoitoselvityksiä voitaisiin voimassa olevan tulokinnan mukaan laatia Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n 1 momentin 6-kohdan perusteella, sillä kyseessä on valtionavustuslain perusteella organisaation toimintaa varten annettavan rahoituksen myöntäminen ja valvonta.

Helsingissä 17.8.2020

Marko Niemelä
apulaisjohtaja
Verohallinto, Harmaan talouden selvitysyksikkö
p. 040 5110 195

Verohallinto
Harmaan talouden selvitysyksikkö
PL 325
00052 VERO

www.vero.fi
puh. 029 512 000
email: htsy@vero.fi